

Veldgids **Kustvissen**

189 soorten kustvissen en 70 families
herkenning en leefwijze | Nederlandse kust

MARK GROEN
MICK VOS
SANNE PLOEGAERT

KNNV Uitgeverij

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Hoe gebruik je deze gids?	8
Hoofdsleutels	24
 Soortbeschrijvingen en minisleutels	
 Zilverkleurige vissen	
a. Haringachtigen	36
b. Koornaarvissen	53
c. Harders	58
d. Zeebaarzen	66
e. Echte baarzen juveniel	67
f. Zalmachtigen	74
g. Makrelen en tonijnen	86
h. Karpers juveniel	90
 Zijdelings afgeplat	
a. Zeebrasems	96
b. Lipvissen	102
 3 rugvinnen	
a. Kabeljauwen	110
 Eigenaardig voorkomen	
a. Stekelbaarzen	130
b. Zeepaardjes	130
c. Zuignapvissen	149
 Lancet- en slangvormig	
a. Zeenaalden	152
b. Zandspieringen	162
c. Prikken	175

Grondelaars

a. Grondels	190
b. Zeedonderpaden	239
c. Ponen	246
d. Pitvissen	256
e. Pietermannen	266
f. Slijmvissen	272
g. Mullen	273
h. Meunen	284
i. Slakdolven	285

Platvissen

a. Platvissen	296
---------------	-----

Roggen

a. Roggen	330
-----------	-----

Haaïen

a. Haaïen	342
-----------	-----

Eikapsels haaïen en roggen

354

Index	359
-------	-----

Dankwoord	365
-----------	-----

Over de auteurs	366
-----------------	-----

Inleiding

Bij RAVON kregen we al jaren signalen van vrijwilligers uit het veld dat determinatie van de vissen langs de kust erg lastig was. Ze vonden de bestaande documenten incompleet en verouderd. Ook voor professionals in het vissenonderzoek was er niet één compacte veldgids waarin alles samenkomt.

Deze veldgids biedt alle tools die je nodig hebt om de vissen van onze Noordzeekust te herkennen en op naam te brengen. De gids richt zich met name op de soorten van de ondiepe kustzone van de Zuidwestelijke Delta, de Waddenzee en de Noordzeekust en die gezien worden door professionals, snorkelaars, duikers, vissers en wandelaars. Bijzonder aan deze gids is de praktische bruikbaarheid in het veld en dan niet alleen voor het op naam brengen van gevangen vissen, maar juist ook voor het wadend, duikend en snorkelend waarnemen van vissen. De beschreven kenmerken liggen zo dicht mogelijk bij de wetenschappelijke basis zonder onnodig onpraktisch te worden. Traditionele ingewikkelde kenmerken zoals het aantal vinstralen of schubben hebben we zo veel mogelijk buiten beschouwing gelaten, ze zijn lang niet altijd nodig om een soort succesvol te determineren.

Om waarnemers extra handvatten te bieden voor de moeilijke soorten zoals de kleine grondelsoorten, worden naast de harde onveranderlijke kenmerken, die soms heel lastig toepasbaar zijn, ook 'zachtere' variabele kenmerken van bijvoorbeeld kleurpatronen beschreven. Het veelvuldig toepassen van deze kenmerken zou de waarnemer in staat moeten stellen het zoekbeeld van een professional te ontwikkelen.

We hebben geprobeerd de vissen zo veel mogelijk in hun natuurlijke leefomgeving te presenteren en waar mogelijk vanuit verschillende perspectieven weer te geven om identificatie makkelijker te maken. Je ziet de vissen met hun natuurlijke kleuren op de plekken waar ze van nature voorkomen. Op basis van vorm en kleur kan iedereen een snotolf herkennen, maar voor de lastig te onderscheiden soorten bevat het boek duidelijke tekeningen en close-upfoto's van de kenmerken en zijn er overzichtelijke determinatiesleutels per soortgroep om het determineren leuker en gemakkelijker te maken. Niemand zoekt graag naar een in een boek beschreven kenmerk dat vervolgens nergens is afgebeeld of aangewezen.

Steeds meer mensen houden zich bezig met het doen van natuurwaarnemingen en bovendien is het steeds eenvoudiger om waarnemingen door te geven met hulp van apps en invoerportalen. Zo kan iedereen bijdragen aan een beter inzicht in het voorkomen van soorten langs onze kust. De data die verzameld worden door deze burgerwetenschappers is steeds belangrijker bij het beschermen van soorten en het herstellen van leefgebieden. Deze veldgids zal bijdragen aan de kwaliteit van deze steeds groter wordende datastroom van de onmisbare *Citizen Science*.

We moeten de liefhebbers van verspreidingskaartjes waarschuwen: dit is een determinatiegids. Niet getreurd, via een handige QR-code op de soortpagina's open je gemakkelijk de up-to-date verspreidingskaarten en aanvullende beschrijvingen van de soorten. Naast determinatiekenmerken geeft de gids ook informatie over in welk habitat je de soort kunt vinden.

Deze kustvissengids opent de onderwaterwereld van onze kustzone voor iedereen die daar interesse in heeft. Vanuit RAVON hopen wij dat de gids niet alleen helpt bij het vergroten van de kennis over vissen maar ook bijdraagt aan het omarmen van onze prachtige Noordzeenatuur en de vissen die daarbij horen.

Mark, Mick en Sanne – september 2025

De Nederlandse kust, gefotografeerd vanuit het internationale ruimtestation ISS - NASA

Hoe gebruik je deze gids?

In deze veldgids vind je bijna 200 vissoorten die in onze kustzone voorkomen. Om je snel en efficiënt op weg te helpen bij het determineren, is de gids opgebouwd aan de hand van twee duidelijke overzichten: één op basis van de rugvinnen (zie binnenkant kaft voorin) en de ander op basis van het algemene uiterlijk (zie binnenkant kaft achterin).

Sneloverzicht rugvinnen

Allereerst is er een sneloverzicht op basis van de rugvinnen, dat als basis dient voor de indeling van de hoofdsleutel. Hierin zijn de soorten verdeeld in zes hoofdgroepen:

	1 rugvin die minder dan 2/3 van de rugzijde bedekt
	1 rugvin die meer dan 2/3 van de rugzijde bedekt
	2 rugvinnen die minder dan 2/3 van de rugzijde bedekken
	2 rugvinnen die meer dan 2/3 van de rugzijde bedekken
	3 rugvinnen
	Vlezige vinnen (haaien & roggen)

Sneloverzicht uiterlijk algemeen

Daarnaast is er een overzicht op basis van het algemene uiterlijk of voorkomen van de soorten. Dit overzicht helpt je snel naar de juiste soortbeschrijving en omvat groepen zoals:

- Zilverkleurige vissen
- Zijdelings afgeplat
- 3 rugvinnen
- Eigenaardig voorkomen
- Lancet- en slangvormig
- Grondelaars
- Platvissen
- Roggen
- Haaien

Beide overzichten zijn op een prominente plek in de gids opgenomen, zodat je vanuit twee invalshoeken snel bij de juiste determinatiesleutel of soortbeschrijving uitkomt. Vrijwel alle stappen binnen een sleutel zijn illustratief ondersteund om verwarring minimaal te houden.

De determinatiesleutels zelf bestaan uit een hoofdsleutel en een reeks minisleutels. De hoofdsleutel helpt je eerst grofweg naar de juiste groep op basis van aantal en bedekking van de rugvin. Hierna word je binnen de betreffende groep naar de juiste soort of minisleutel geleid. Binnen die groep zijn er 31 minisleutels ontwikkeld voor families of typen met specifieke kenmerken, zoals grondels, zandspieringen, haringachtigen, pitvissen, platvissen en eikapsels. De stappen in de sleutels worden ondersteund door aanvullende ('zachte') kenmerken, zodat je zeker weet of je op de goede weg bent. Deze tekst is lichtgrijs gekleurd.

De hoofdsleutel vind je voor in de gids. De minisleutels staan direct bij de bijbehorende soortgroepen, zodat je daar ook meteen extra kenmerken, foto's en vergelijkingsmateriaal vindt. Zo blijf je dicht bij de soort die je onderzoekt en raak je nooit de weg kwijt in het boek.

Kortom: deze gids is zo ingericht dat je via twee routes – uiterlijk of rugvinindeling – snel en gericht naar de juiste vissoort kunt zoeken.

Leeswijzer soortpagina

Moeilijkheidsgraad voor soortherkenning (juveniel en adult)

Makkelijk: de uiterlijke kenmerken zijn altijd eenvoudig zichtbaar met weinig tot geen gelijke soorten.

Uitdagend: de uiterlijke kenmerken zijn redelijk eenvoudig zichtbaar, maar er zijn gelijkende soorten. Extra controle op onderscheidende kenmerken is noodzakelijk.

Moeilijk: de uiterlijke kenmerken zijn niet altijd zichtbaar en er zijn veel gelijkende soorten waarvan de kenmerken sterk en/of wisselend overlappen.

Soortnaam
(Nederlands en wetenschappelijk)

Familienaam
(Nederlands en wetenschappelijk)

Belangrijkste onderscheidende
en grove kenmerken die je vaak
in één oogopslag kunt zien

Aanvullende kenmerken. De
volgorde bepaalt veelal de
bruikbaarheid en het onderscheidend
vermogen

Structuur:

Hard: rotsen of stenen,
oesterriffen etc.
Zacht: wieren, sponzen,
zakpijpen, anemonen, etc.
Open: geen harde of zachte
structuren, veelal open zandbed

Andere gelijkende soorten of
groepen inclusief
onderscheidende kenmerken en
paginaverwijzing

QR-code naar de RAVON-site
voor actuele en aanvullende
informatie, zoals de verspreiding

SNOTOLF

CYCLOPTERUS LUMPUS
UITERLIJKE KENMERKEN

Het lichaam is hoog, plomp, hoekig en knobbelig, met een benige kam voor de rugvin. De bek is eindstandig en heeft grote lippen. Heeft 1 korte rugvin.

De buikvin is vergroeid tot een grote zuigschijf. De borstvinnen, staartvin en de rugvin hebben grote, donkere bijna vlezige vinstralen. Voor de 1e rugvin zit een rugvinvormige benige kam.

Het lichaam van de snotolf is onmiskenbaar door de hoekige, benige en knobbelige eigenschappen. De huid bestaat niet uit schubben, enkel benige platen of knobbels. De kop is zeer stomp met kleine, zijdelings geplaatste ogen. Op het lichaam staan diverse lengterijen met knobbels.

De lichaamskleur is groengrijs of geelachtig. Juvenielen hebben weinig tot geen knobbels en zijn variabel in felle kleuren; geel, groenblauw tot oranje, vaak met een oranje, horizontale streep van de snuit tot achter het oog en een variabel rood met witte stippen- en vlekkenpatroon. De subadulte snotolven verliezen de felle kleuren en krijgen zachtere blauwgroene tot gelige tinten. Tevens krijgen ze knobbels. Mannen in de paaitijd zijn oranje tot robijnrood gekleurd en vrouwen donkerblauw tot groenblauw.

Maximaal 60 cm.

Cyclopteridae - Snotolven

Moeilijkheidsgraad juveniel: **MAKKELIJK**

Moeilijkheidsgraad adult: **MAKKELIJK**

ECOLOGIE

Waar vind je deze vis?

Estuariene gilde: Mariene adult

Hard substraat Open bodem Zachte substraat

In de waterkolom

In de buurt van
de bodem

Op de bodem

GELIJKENDE SOORTEN

Geen gelijkende soorten

De buikvinnen van een snotolf
zijn vergroeid tot een zichtbare
zuigschijf op de onderkant van het
lichaam - SV

1 rugvin
< 2/3 rugzijde

EIGENAARDIG VOORKOMEN

STEKELBAARZEN, **SNOTOLF**, ZONNEVIS,
ZEEPAARDJES & OVERIG

Hoofdgroep op basis van
algemene uiterlijke kenmerken

Subgroep (in oranje)

Overzichtsfoto

Het lichaam van een subadulte snotolf heeft een zachtere blauwgroene kleur en is bedekt met diverse lengterijen met knobbels - JH

Geeloranje gekleurde juveniel met met lichte, horizontale streep op de kop en rode stippen op de flank. Juvenielen hebben nog geen knobbels en zijn relatief glad - SV

Diverse lengterijen met knobbels - JH

Aanvullende detail- of
overzichtsfoto's van
belangrijke kenmerken

Paarrijge vrouw (links) en man (rechts) in paaijkled op potentiële nestlocaties - JB

Mariene resident: soorten die hun hele levenscyclus in de kustzone kunnen doorbrengen.

Mariene juveniel: soorten waarvoor de ondiepe kustzone functioneert als opgroeigebied.

Mariene gast of adult: soorten die in een vast seizoen gebruik maken van de kustzone, meestal als adult in de paaiperiode.

Diadroom: dit zijn soorten die tussen zoet- en zoutwater migreren.

Deze soorten gebruiken het estuarium als trekroute tussen paai- en opgroeigebied.

Zoetwater: soorten die leven in zoetwater en als dwaalgast in onze kustwateren wordt gezien.

SPROT

SPRATTUS SPRATTUS

UITERLIJKE KENMERKEN

 Het lichaam is smal, zijdelings afgeplat, met een groenblauw gekleurde rugzijde en zil-verkleurige buikzijde. De rugvinbasis begint vlak achter of precies boven de buikvinbasis. Diep gevorkte staartvin. Heeft 1 korte rugvin.

 De puntige, bovenstandige bek heeft geen inkeping midden in de bovenlip (zie foto bij de soortbeschrijving van haring). De mondhoeck reikt niet tot de achterzijde van het oog.

 De lichaamskleur op de buikzijde en flank is zilver. De rugzijde is veelal donkergroen tot turquoise gekleurd.

 De schubben tussen buikvinbasis en anaalvinbasis zijn sterk gekield (strijk de vinger voorzichtig tegen de schubrichting in om de scherpe randen te voelen).

 De kleine rugvin(basis) begint achter of precies de buikvinbasis. Bij jonge exemplaren is dit wat lastiger te zien, met name om onderscheid met haring te maken. De laatste vinstralen van de anaalvin zijn korter dan de eerste vinstralen.

 Maximale lengte: 17 cm.

 In het voorjaar is de kans groot om haring- of sprotlarven tegen te komen. De larven zijn zeer langwerpig en doorzichtig, zonder een duidelijk zichtbare, druppelvormige zwemblaas, zie foto bij soortbeschrijving haring.

ECOLOGIE

Waar vind je deze vis?

Hard substraat

Open bodem

Zacht substraat

Estuariene gilde: Mariene adult

In de waterkolom

In de buurt van de bodem

Op de bodem

GELIJKENDE SOORTEN

Haring (pag. 38): de rugvinbasis begint vlak voor de buikvinbasis. De rugzijde is veelal donkerblauw tot groenblauw gekleurd. De schubben tussen buik- en anaalvin zijn niet of nauwelijks gekield (strijk vinger voorzichtig tegen schubrichting in), alleen juvenielen hebben zwak gekielde schubben.

Sardien (pag. 42): de rugvinbasis begint ver voor de buikvinbasis. De laatste vinstralen van de anaalvin zijn aanzienlijk langer. Kieuwdeksel met duidelijke radiale groeven. De schubben zijn relatief groot met ongeveer 30 schubben op de middellijn. Geen of nauwelijks gekielde schubben tussen de buik- en anaalvin (strijk je vinger voorzichtig tegen de schubbenrichting in).

Fint, elft & Atlantische menhaden (pag. 46, 44 & 50): de mondhoeck reikt tot achterzijde van het oog. Er zit een duidelijke inkeping midden in de bovenlip. Het lichaam is relatief hoog.

Glasgrondel (pag. 224): lijkt op haring- of sprotlarven, maar de glasgrondel heeft een duidelijk zichtbare, druppelvormige zwemblaas.

Clupeidae - Haringen

Moeilijkheidsgraad juveniel: **MOEILIJK**

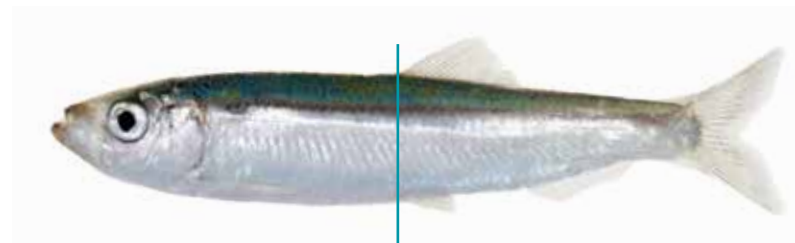
Moeilijkheidsgraad adult: **UITDAGEND**

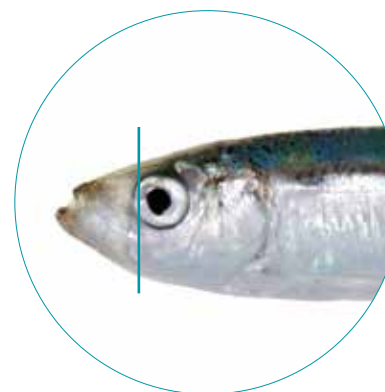
1 rugvin
< 2/3 rugzijde

ZILVERKLEURIGE VISSSEN

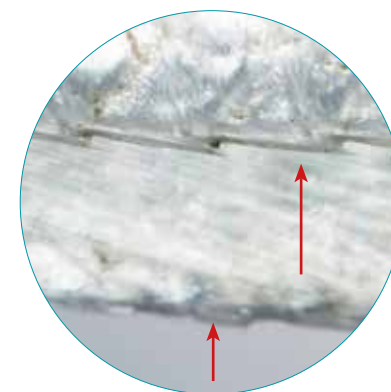
HARINGACHTIGEN, KOORNAARVISSSEN, HARDERS, BAARSACHTIGEN, SPIERING, ZALMEN, MAKRELEN, HORSMAKREEL, OMBERVISSSEN, KARPEREN & HEER

Sprot heeft een donkergroene tot turquoise rugzijde en één kleine rugvin. De rugvinbasis begint vlak achter of precies boven de buikvinbasis - JH

De puntige, bovenstandige bek reikt niet tot achterzijde van het oog - JH

Buikzijde van sprot (boven) en haring (onder). De schubben tussen buik- en anaalvin zijn sterk gekield (strijk vinger tegen schubrichting in om de scherpe randen te voelen) - MG

De rugzijde van sprot is veelal donkergroen tot turquoise gekleurd - YA

SARDIEN

SARDINA PILCHARDUS

UITERLIJKE KENMERKEN

 Lichaam smal, zijdelings afgeplat met een donkerblauw tot donkergrijze bovenzijde en zilverkleurige buikzijde. De rugvinbasis begint ver voor de buikvinbasis. Diep gevorkte staartvin. Schubben op de flanken zijn zeer groot en laten gemakkelijk los. Heeft 1 korte rugvin.

 De puntige, bovenstandige bek heeft geen inkeping midden in de bovenlip (zie foto bij de soortbeschrijving van haring). De mondhoek reikt niet tot de achterzijde van het oog en op het kieuwdeksel staan duidelijke radiale groeven.

 De laatste vinstralen van de anaalvin zijn aanzienlijk langer.

 De schubben zijn relatief groot, met ongeveer 30 schubben op de zijlijn, waardoor het een grof schubbenpatroon krijgt. De schubben laten bij aanraking snel los. Er zitten geen of nauwelijks gekielde schubben tussen buikvinbasis en anaalvinbasis (strijk de vinger voorzichtig tegen de schubbenrichting in).

 De lichaamskleur op de buikzijde en flanken is zilver, met een donkergroen- tot blauwe rugzijde. De flanken hebben soms een horizontale rij donkere vlekjes achter het kieuwdeksel.

 Maximale lengte: 28 cm.

ECOLOGIE

Waar vind je deze vis?

Hard substraat

Open bodem

Zacht substraat

Estuariene gilde: Mariene adult

In de waterkolom

In de buurt van de bodem

Op de bodem

GELIJKENDE SOORTEN

Haring (pag. 38): de rugvinbasis begint vlak voor de buikvinbasis. De rugzijde is veelal donkerblauw tot groenblauw gekleurd. De schubben tussen buik- en anaalvin zijn niet of nauwelijks gekield (strijk vinger voorzichtig tegen schubrichting in), alleen juvenielen hebben zwak gekielde schubben.

Sprot (pag. 40): de rugvinbasis begint vlak achter of precies boven de buikvinbasis. De rugzijde is veelal donkergroen tot turquoise gekleurd. De schubben tussen borst- en anaalvin zijn sterk gekield (strijk vinger tegen schubbenrichting in).

Fint, elft & Atlantische menhaden (pag. 46, 44 & 50): de mondhoek reikt tot achterzijde van het oog. Er zit een duidelijke inkeping midden in de bovenlip. Het lichaam is relatief hoog.

Alosidae - Elften

Moeilijkheidsgraad juveniel: **MOEILIJK**

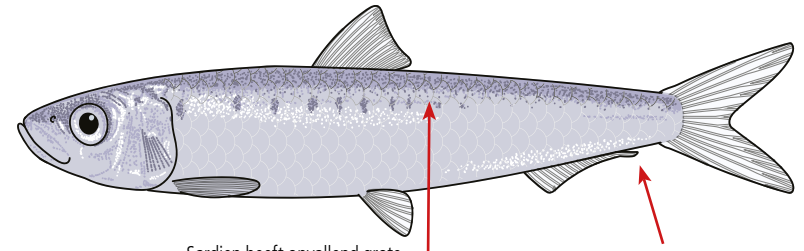
Moeilijkheidsgraad adult: **UITDAGEND**

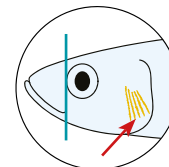
1 rugvin
< 2/3 rugzijde

ZILVERKLEURIGE VISSSEN

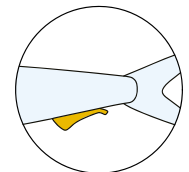
HARINGACHTIGEN, KOORNAARVISSSEN, HARDERS, BAARSACHTIGEN, SPIERING, ZALMEN, MAKRELEN, HORSMAKREEL, OMBERVISSSEN, KARPERS & HEEK

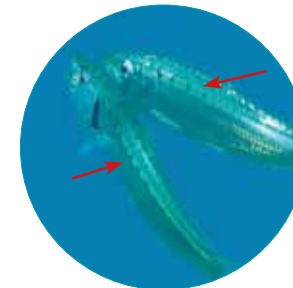
Sardien heeft opvallend grote schubben, één rugvin en de rugvinbasis begint ver voor de buikvinbasis - PV

Kieuwdeksel met duidelijke radiale groeven en mondhoek reikt niet tot de achterzijde van het oog - PV

Laatste vinstralen van anaalvin aanzienlijk langer - PV

Flanken met opvallend grote schubben en soms met een horizontale rij donkere vlekjes achter het kieuwdeksel - DR

Schoolvorming van sardien - PG

Schoolvorming van sardien - PG

ELFT

ALOSA ALOSA

UITERLIJKE KENMERKEN

 Het lichaam is hoog, torpedovormig en zilverkleurig, met een donkerblauwe tot bruine rugzijde. Adulte exemplaren hebben achter het kieuwdeksel vaak 1 grote donkere vlek en daarachter 1-3 (meestal 1) kleinere, donkere vlekken op de flanken.* Heeft 1 korte rugvin.

 De kieuwboog heeft 90-120 aanhangsels (maakt onderscheid met fint). De radiale groeven zijn duidelijk zichtbaar op het kieuwdeksel.

 De buikvin bestaat uit 8 vertakte vinstralen.

 De bovenstandige bek heeft in de bovenlip een duidelijke inkeping. Mondhoek reikt tot de achterzijde van het oog.

 De schubben tussen de buikvinbasis en anaalvinbasis zijn scherp gekield en duidelijk voelbaar (strijk de vinger voorzichtig tegen de schubbenrichting in).

 Relatief grote schubben met 60-90 schubben op de zijlijn.

 Maximale lengte: 62 cm.

*Let op: de donkere vlekjes zijn zeer variabel (en leeftijdsgebonden) en hierdoor geen betrouwbaar kenmerk!

ECOLOGIE

Waar vind je deze vis?

Hard substraat

Open bodem

Zacht substraat

Estuariene gilde: Diadroom

In de waterkolom

In de buurt van de bodem

Op de bodem

GELIJKENDE SOORTEN

Fint (pag. 46): de kieuwboog heeft 40-60 aanhangsels. De flank heeft soms meer dan 3 donkere vlekjes. Let op: de donkere vlekjes zijn zeer variabel (en leeftijdsgebonden) en hierdoor geen betrouwbaar kenmerk!

Atlantische menhaden (pag. 50): het schubbenpatroon op de rugzijde is onregelmatig gevormd met overlappende kleine en grote schubben. De buikvinnen bestaan uit 6 vertakte vinstralen.

Haring en sprot (pag. 38, 40): de bovenlip heeft geen inkeping en de mondhoek reikt niet tot de achterzijde van het oog. Het lichaam is relatief smal gebouwd. Achter het kieuwdeksel zit geen donkere vlek.

Alosidae - Elften

Moeilijkheidsgraad juveniel: **MOEILIJK**

Moeilijkheidsgraad adult: **MOEILIJK**

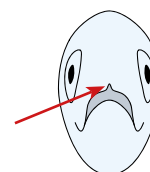
1 rugvin
< 2/3 rugzijde

ZILVERKLEURIGE VISSSEN

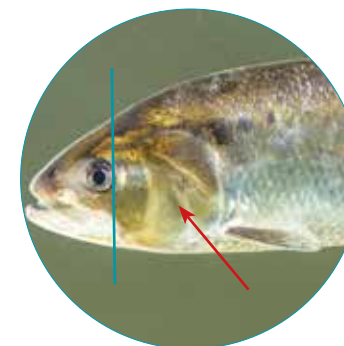
HARINGACHTIGEN, KOORNAARVISSSEN, HARDERS, BAARSACHTIGEN, SPIERING, ZALMEN, MAKRELEN, HORSMAKREEL, OMBERVISSSEN, KARPERS & HEK

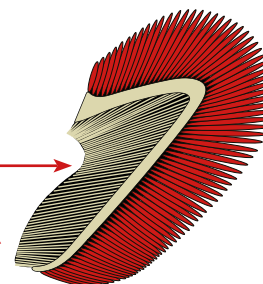
De elft heeft een relatief hoog lichaam met vaak 1 grote donkere vlek en daarachter 1-3 (meestal 1) kleinere, donkere vlekken op de flanken - BC

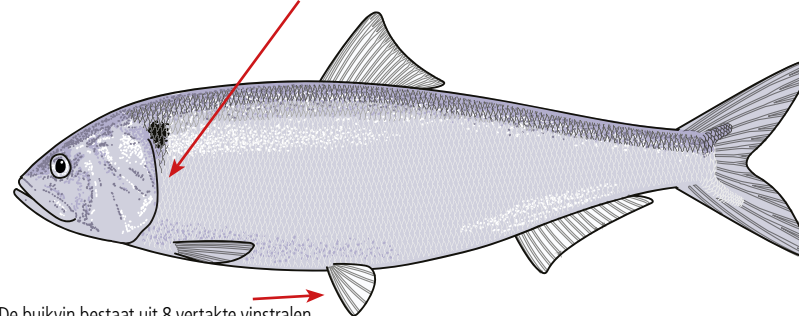
Bovenlip met een duidelijke inkeping - PV

De Kieuwboog heeft 90-120 aanhangsels (kieuwzeef) - PV

Radiale groeven duidelijk zichtbaar op het kieuwdeksel en mondhoek reikt tot de achterzijde van het oog - BC

De buikvin bestaat uit 8 vertakte vinstralen

FINT

ALOSA FALLAX

UITERLIJKE KENMERKEN

 Het lichaam is hoog, torpedovormig en zilverkleurig, met een donkerblauw tot bruinachtige rugzijde. Achter het kieuwdeksel zit 1 donkere vlek, soms gevolgd door 4 tot 8 kleinere, donkere vlekjes.* Heeft 1 korte rugvin.

 De kieuwboog heeft 40-60 aanhangsels (maakt onderscheid met elft).

 De buikvin bestaat uit 8 vertakte vinstralen.

 De bovenstandige bek heeft in de bovenlip een duidelijke inkeping. Mondhoek reikt tot de achterzijde van het oog.

 Op het kieuwdeksel zijn radiale groeven duidelijk zichtbaar.

 De schubben tussen de buikvinbasis en anaalvinbasis zijn scherp gekield en duidelijk voelbaar (strijk de vinger voorzichtig tegen de schubbenrichting in).

 Relatief grote schubben met 54-71 schubben op de zijlijn.

 Maximale lengte: 80 cm.

*Let op: de donkere vlekjes zijn zeer variabel (en leeftijdsgebonden) en hierdoor geen betrouwbaar kenmerk!

ECOLOGIE

Waar vind je deze vis?

Hard substraat

Open bodem

Zacht substraat

Estuariene gilde: Diadroom

In de waterkolom

In de buurt van de bodem

Op de bodem

GELIJKENDE SOORTEN

Elft (pag. 44): de kieuwboog heeft 90-120 aanhangsels en achter het kieuwdeksel zit nooit meer dan 3 donkere vlekjes. Let op: de donkere vlekjes zijn zeer variabel (en leeftijdsgebonden) en hierdoor geen betrouwbaar kenmerk!

Atlantische menhaden (pag. 50): het schubbenpatroon op de rugzijde is onregelmatig gevormd met overlappende kleine en grote schubben. De buikvinnen bestaan uit 6 vertakte vinstralen.

Haring en sprot (pag. 38, 40): de bovenlip heeft geen inkeping en de mondhoek reikt niet tot de achterzijde van het oog. Het lichaam is relatief smal gebouwd. Achter het kieuwdeksel zit geen donkere vlek.

Alosidae - Elften

Moeilijkheidsgraad juveniel: **MOEILIJK**

Moeilijkheidsgraad adult: **MOEILIJK**

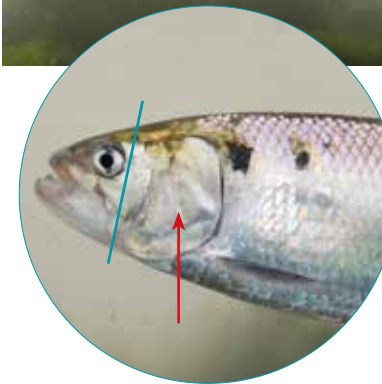
1 rugvin
< 2/3 rugzijde

ZILVERKLEURIGE VISSEN

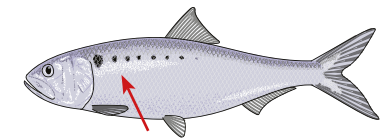
HARINGACHTIGEN, KOORNAARVISSEN, HARDERS, BAARSACHTIGEN, SPIERING, ZALMEN, MAKRELEN, HORSMAKREEL, OMBERVISSEN, KARPERS & HEEK

De fint heeft een relatief hoog lichaam met 1 donkere vlek, soms gevolgd door meerdere kleinere vlekjes - JH

Mondhoek reikt tot de achterzijde van het oog. Radiale groeven duidelijk zichtbaar op het kieuwdeksel - JH

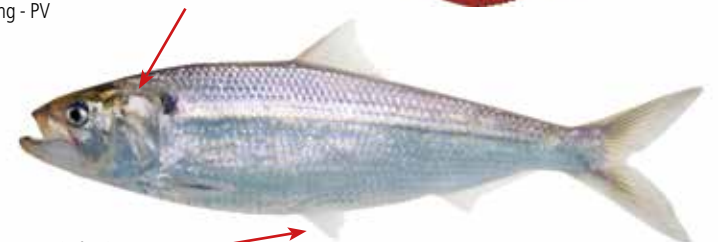
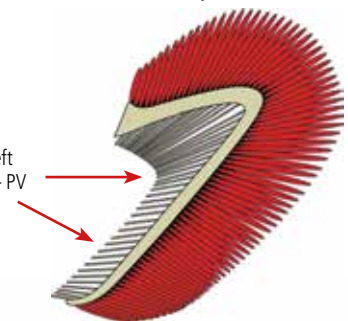

Achter het kieuwdeksel zit 1 donkere vlek, soms gevolgd door 4 tot 8 kleinere, donkere vlekjes - PV

Bovenlip met een duidelijke inkeping - PV

De kieuwboog heeft 40-60 aanhangsels - PV

De buikvin van de fint bestaat uit 8 vertakte vinstralen - JH

ANSJOVIS

ENGRAULIS ENCRASICOLUS

Engraulidae - Ansjovissen

Moeilijkheidsgraad juveniel: **UITDAGEND**

Moeilijkheidsgraad adult: **MAKKELIJK**

UITERLIJKE KENMERKEN

 Het lichaam is zeer langgerekt, zijdelings afgeplat en zilverkleurig. Grote, bolle snuit met een sterk onderstandige bek. Zeer groot oog. Heeft 1 korte rugvin.

 De kop van de ansjovis is onmiskenbaar: grote, bolle snuit met een sterk onderstandige bek. De ogen zijn in verhouding met de kop zeer groot. De mondhoek reikt ver voorbij de achterzijde van het oog.

 Het lichaam is zilverkleurig met een veelal donkerblauw, lichtbruin tot een groenbruin gekleurde rugzijde.

 Maximale lengte: 21 cm.

ECOLOGIE

Waar vind je deze vis?

Hard substraat

Open bodem

Zacht substraat

Estuariene gilde: Mariene adult

In de waterkolom

In de buurt van de bodem

Op de bodem

GELIJKENDE SOORTEN

Geen: de zeer bolle snuit, het grote oog en de sterk onderstandige bek zijn onmiskenbaar.

ZILVERKLEURIGE VISSSEN

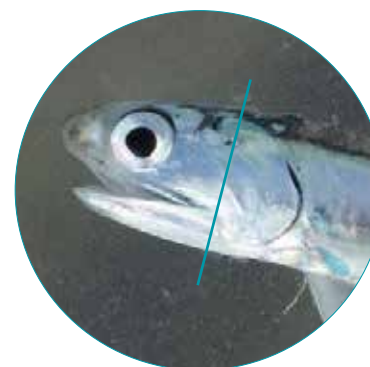

1 rugvin
< 2/3 rugzijde

HARINGACHTIGEN, KOORNAARVISSSEN, HARDERS, BAARSACHTIGEN, SPIERING, ZALMEN, MAKRELEN, HORSMAKREEL, OMBERVISSSEN, KARPERS & HEEK

Het lichaam van de ansjovis is opvallend zilverkleurig en in dit geval met een lichtbruine rugzijde - JH

De mondhoek reikt ver voorbij de achterzijde van het oog - DD

Het oog is zeer groot en de snuit opvallend sterk onderstandig - JH

Zijaanzicht ansjovis - DD

Atlantische menhaden

Brevoortia tyrannus
(Alosidae)

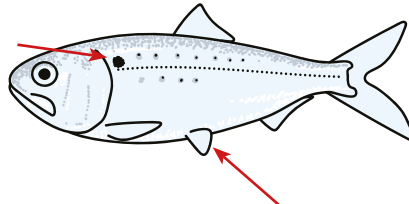
⇒ Elft en fint

Maximaal 50 cm

Kop grof en hoog gebouwd

Donkere, contrastrijke vlek achter kieuwboog, soms gevolgd door 2 horizontale rijen kleinere, donkere vlekjes op de flank.

De buikvin heeft 6 vertakte vinstralen

De rugzijde heeft een onregelmatig schubbenpatroon (overlappende kleine en grote schubben)

Ansjovissen zwemmen in grote scholen, foeragerend op dierlijk plankton en algen - DR

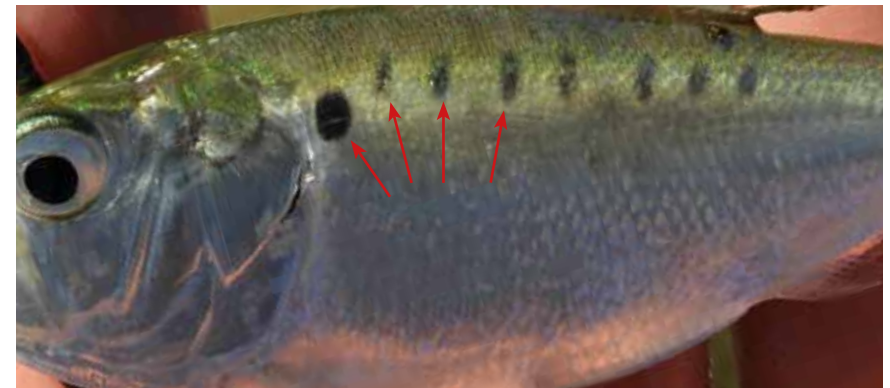
1 rugvin
< 2/3 rugzijde

ZILVERKLEURIGE VISSSEN

HARINGACHTIGEN, KOORNAARVISSSEN, HARDERS, BAARSACHTIGEN, SPIERING, ZALMEN, MAKRELEN, HORSMAKREEL, OMBERVISSSEN, KARPERS & HEEK

De Atlantische menhaden heeft een hoog lichaam met een grof gebouwde kop - BS

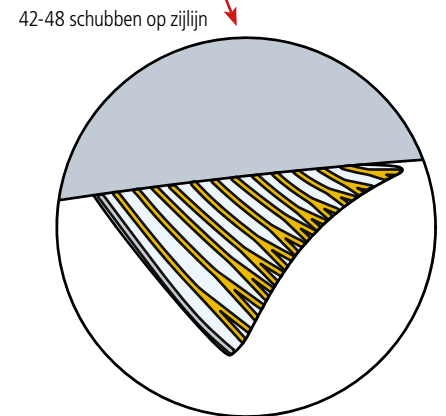
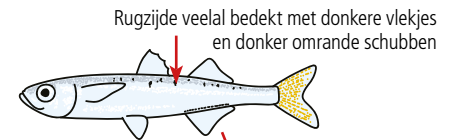
De Atlantische menhaden heeft een donkere, contrastrijke vlek achter kieuwboog, soms gevolgd door kleinere, donkere vlekjes op de flank - BS

Koorbaarvissen hebben net als de ansjovis een zilverkleurige flank.
Maar koorbaarvissen hebben een bovenstandige bek, zoals zichtbaar op de foto - JH

- A.** 42-48 schubben op de zijlijn (= relatief grof schubbenpatroon); Anaalvin met 11-13 (vertakte) vinstralen. Rugzijde veelal bedekt donker omrande schubben en donkere vlekjes; Staartvin soms met meer pigment; Maximaal 13 cm.

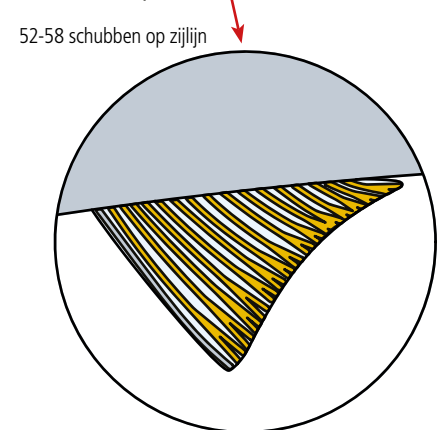
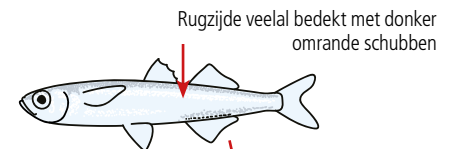
→ **Kleine koorbaarvis**

Anaalvin met 11-13 (vertakte) vinstralen

- 52-58 schubben op de zijlijn (= relatief fijn schubbenpatroon); Anaalvin met 13-16 (vertakte) vinstralen. Rugzijde veelal bedekt met donker omrande schubben; Staartvin veelal transparant; Maximaal 21 cm.

→ **Grote koorbaarvis**

Anaalvin met 13 - 16 (vertakte) vinstralen

GROTE KOORNAARVIS

ATHERINA PRESBYTER

UITERLIJKE KENMERKEN

 Het lichaam is langgerekt, zilverkleurig met grote ogen en een bovenstandige bek. Brede en reflecterende donkergroene tot zilverkleurige lijn op de flank. Heeft 2 korte rugvinnen.

 Het lichaam is zilverkleurig met een semi-transparante groenbruine rugzijde. De flank heeft een brede reflecterende donkergroene tot zilverkleurige lijn. Dit valt direct op. De staartvin is veelal transparant. De schubben op de rugzijde zijn donker omrand of gespikkeld.

 Op de zijlijn liggen 52-58 schubben. Het algemene schubbenpatroon oogt fijner dan dat van de kleine koorbaarvis. De anaalvin bestaat uit 13-16 vertakte vinstralen. Voor de vinstralen van de anaalvin bevinden zich 2 extra losstaande vinstralen.

 De kop heeft een bovenstandige bek waarvan de mondhoeken niet voorbij de achterzijde van het oog reiken.

 Maximale lengte: 21 cm.

Atherinidae - Koorbaarvissen

Moeilijkheidsgraad juveniel: **MOEILIJK**

Moeilijkheidsgraad adult: **MOEILIJK**

ECOLOGIE

Waar vind je deze vis?

Estuariene gilde: Mariene juveniel

In de waterkolom

In de buurt van de bodem

Op de bodem

Hard substraat

Open bodem

Zacht substraat

GELIJKENDE SOORTEN

Kleine koorbaarvis (pag. 56): 11-13 vinstralen in de anaalvin en op de zijlijn 42-48 schubben. De rugzijde doorgaans met meer donkere vlekken (vaak met donker omrande schubben). Schubbenpatroon is grover. De soort wordt maximaal 13 cm.

Haring en sprot (pag. 38, 40): 1 rugvin, een donkerblauw tot groene rugzijde en geen reflecterende streep op de flank.

Spiering (pag. 72): vetvin tussen rug- en staartvin. Ruikt onmiskenbaar sterk naar komkommer.

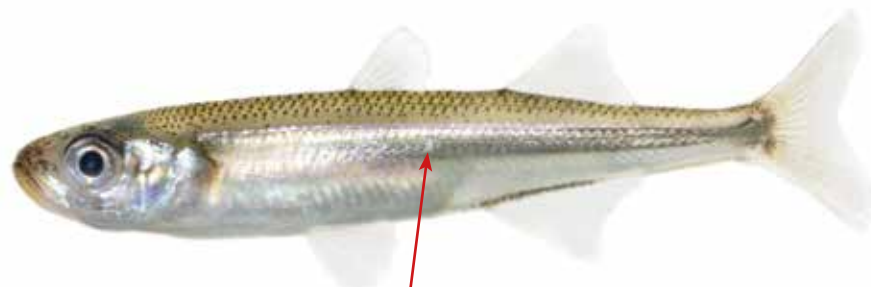

ZILVERKLEURIGE VISSEN

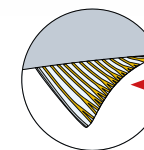

2 rugvinnen
< 2/3 rugzijde

HARINGACHTIGEN, **KOORNAARVISSEN**, HARDERS, BAARSACHTIGEN, SPIERING, ZALMEN, MAKRELEN, HORSMAKREEL, OMBERVISSEN, KARPERS & HEEK

Bovenstandige bek en een duidelijk zichtbare zilverkleurige lijn op de flank - JH

De anaalvin heeft 13-16 vertakte vinstralen. Voor deze vinstralen bevinden zich 2 extra losstaande vinstralen - PV

Donkergroene lijn op de flank en rugzijde met donker omrande of gespikkelde schubben - BvdS

Schoolvorming van de grote koorbaarvis - MO